

**Atıf Bilgisi:** Sezgin Büyükalaca, A., A. ve Çömez, A. (2023). Medyada eğlence içeriğinde çevre sorunları: Eko-medya okuryazarlığı bağlamında örnek bir çözümleme. *İNİF E- Dergi*, 8(2), 52-75

## MEDYADA EĞLENCE İÇERİĞİNDE ÇEVRE SORUNLARI: EKO-MEDYA OKURYAZARLIĞI BAĞLAMINDA ÖRNEK BİR ÇÖZÜMLEME\*

Doç. Dr. Ayşe Aşlı SEZGİN BÜYÜKALACA\*\*  
Doktora Öğrencisi Ali ÇÖMEZ\*\*\*

DOI: 10.47107/inifedergi.1330633

**Araştırma Makalesi**\*\*\*

Başvuru Tarihi: 20.07.2023

Kabul Tarihi: 14.11.202

### Öz

Bu çalışma, çevre temasının belgesel filmlerde, eğlence içeriği kapsamında nasıl aktarıldığını çözümlemeyi amaçlamaktadır. Son yıllarda çevre konusunda artan duyarlılığın medyada eğlence içeriği vasıtasıyla yansımaları dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. Bu kapsamda, araştırma ayrıca medya okuryazarlığı eğitiminin, bireylerin popüler kültürdeki çevre temasını eleştirel bir şekilde değerlendirmelerindeki rolüne dikkat çekmeyi de amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda da çalışmada, eko-medya okuryazarlığı kavramına odaklanılmıştır. Eko-medya okuryazarlığı kavramının uluslararası literatürde ön plana çıkmaya başlaması, kavramın ulusal literatüre de kazandırılmasını gerektirmektedir. Bu kapsamda çalışma, medyadaki çevre algısının temsillerini analiz ederken medyanın ekolojik ayak izlerini, eko-medya okuryazarlığı kavramı bağlamında tespit etmeyi hedeflemektedir. Bu amaçla da kavramın literatüre kazandırılmasında önemli rolü olan Antonio López ile de çalışma konusu kapsamında bir görüşme yapılmıştır. Eko-medya okuryazarlığı üzerine bir değerlendirme yapmak için araştırmada, 2019 Avustralya yapımı olan 2040 Belgesel Film örneği medya içeriği olarak seçilmiştir. Bu içerik, medya okuryazarlığı eğitiminde mevcut bilgilerin yeni bilgilerle buluştuğu, sorgulamaya dayalı, medya mesajlarını çözümleme süreci ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, örnek medya içeriği kapsamında eko-medya okuryazarlığı kavramı tartışılmış; medya mesajlarının farklı kategoriler dâhilinde çözümlemesi ile analizin, değerlendirmenin ve mevcut anlayışın derinleştirilmesi amaçlanmıştır.

**Anahtar kelimeler:** Medya okuryazarlığı, çevre ve medya, eko-medya okuryazarlığı, çevre sorunları, medya çözümleme

## ENVIRONMENTAL ISSUES IN THE CONTENT OF ENTERTAINMENT IN THE MEDIA: A SAMPLE ANALYSIS IN THE CONTEXT OF ECO-MEDIA LITERACY

### Abstract

This study aims to analyze how the environmental theme is conveyed in documentary films within the scope of entertainment content. In recent years, the reflections of the increasing awareness of the environment through entertainment content in the media have reached remarkable dimensions. In this context, the study also aims to draw attention to the role of media literacy education in individuals' critical evaluation of the environmental theme in popular culture. For this purpose, the study focused on the concept of eco-media literacy. The fact that eco-media literacy has come to the fore in international literature requires that the concept be brought to national literature as well. In this context, the study aims to determine the

\* Bu çalışma, Çukurova Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanında Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'na başvuruda bulunmuş ve söz konusu kurulun 04.05.2023 tarih ve 08 sayılı kararı ile Etik Kurul Onayı alınmıştır.

\*\* Çukurova Üniversitesi, İletişim Fakültesi, İletişim Bilimleri Bölümü, aaslisezgin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4557-7351

\*\*\* Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Çalışmaları Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, alicomez.1@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2931-0638

\*\*\*Yazarlar, makalede araştırma ve yayın etiğine uyulduğuna ve kullanılan fikir ve sanat eserleri için telif hakları düzenlemelerine riayet edildiğine yönelik beyanda bulunmuştur.

ecological footprints of the media in the context of eco-media literacy while analyzing the representations of environmental perception in the media. For this purpose, an interview was held with Antonio López, who played an important role in bringing the concept to the literature, within the scope of the study. In order to make an assessment of eco-media literacy, the 2019 Australian Documentary Film 2040 was chosen as sample media content in the research. This content has been analyzed with the method of analyzing media messages, which adopts an inquiry-based constructivist approach, where existing information meets new information in media literacy education. At the end of the study, the concept of eco-media literacy was discussed within the scope of sample media content; It is aimed to deepen the analysis, evaluation and current understanding by analyzing media messages within different categories.

**Key words:** *Media literacy, environment and the media, eco-media literacy, environment problems, media decoding*

## Giriş

Medya günümüzün en önemli bilgi kaynağı hâline gelirken medya okuryazarlığı da bu önem doğrultusunda, toplumsal düzeyde farkındalığı artırma konusunda önemli bir yeti olarak değerlendirilebilir. Farklı okuryazarlıkların içeriklerini de oluşturan medya mesajları, genel olarak medya okuryazarlığı eğitimi ile kazanılması beklenen prensiplerle analiz edilmelidir. Özellikle, dünya üzerindeki hemen hemen tüm toplumların üzerinde önemle durmaya başlayarak önlemler alma konusunda politikalar geliştirdikleri iklim değişikliği, çevre sorunları konusu yine medyadan gelen bilgi beslemesi ile gündemimizde yer almaktadır. Bu özel başlık altındaki içerik incelendiğinde ise bireylerin bilinç düzeylerinin artırılması artık kaçınılmazdır.

Eko-medya okuryazarlığı, yeni okuryazarlıklar içerisinde, medya okuryazarlığını çok özel bir alana yönlendirmektedir. Medyanın çevre duyarlılığı konusunda yaydığı bilgi ve oluşturduğu yeni kültürde, eko-medya okuryazarlığı araştırmaları önemli bir role sahiptir. Aynı şekilde medya teknolojilerinin bu durum karşısındaki konumu da eko-medya okuryazarlığının araştırma konuları içerisinde yer almaktadır. İklim krizini yaşadığımız son yıllarda medya okuryazarlığı ve çevre sorunlarıyla ilgili çalışmalar artarken özellikle eko-medya okuryazarlığı medya tüketicilerinin medya temsillerindeki çevresel konulara ilişkin algılarının nasıl şekillendirdiğini anlayıp analiz etmek açısından önemlidir. 2040 belgesel filmi, geleceğe dair umut verici bir vizyona sahip ve iklim sorunlarına karşı çözümler sunan bir içerik olarak medya-eğlence-çevre üçgeni içerisinde bir örnek olarak değerlendirilebilir. Film çevre konusuna yaklaşımı eğlence içeriği vurgusu ile yapmaktadır. Bu makalede ise film içeriğinin eko-medya okuryazarlığı çerçevesinde analiz edilerek, konuya dâir yaklaşımın tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada öncelikle medyada çevrenin eğlence teması altında ele alınışı incelenmiş, konuyla ilgili farklı medya içerikleri aracılığı ile örnekler üzerinde durulmuştur. Film, müzik, oyun endüstrisinde çevre temasının eğlence başlığı altındaki sunumuna yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmelerin ardından, henüz literatürdeki yerini yeni almaya başlayan eko-medya okuryazarlığı konusu hakkında bilgiler paylaşılmıştır. Eko-medya okuryazarlığının araştırma alanları, kavramın ortaya çıkışı üzerinde durulmuştur. Ayrıca kavramın literatüre kazandırılmasını sağlayan Antonio López ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşme ile eko-medya okuryazarlığı kavramının ortaya çıkışı, kullanılma amacı, medya okuryazarlığı ile ilişkisi ve gelecekte bu kavram üzerine yapılacak araştırmalarla ilgili derinlemesine bilgi almak amaçlanmıştır.

Eko-medya okuryazarlığı kavramının daha net anlaşılabilmesi amacıyla, çalışmada bir örnek medya içeriği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda 2040 belgesel filmi, medya okuryazarlığı eğitiminde medya mesajlarının çözümlenmesine yönelik sorgulayıcı yaklaşımı ön plana alan medya çözümleme süreci ile analiz edilmiştir.

## 1. Eğlence İçerikli Medyada Çevre Konusu

Medyada eğlence içeriğindeki çevre sorunlarına yönelik içerikler; kirlilik ve çevresel bozulma hakkındaki endişelerin kamuoyunun dikkatini çekmeye başladığı, yirminci yüzyılın ortalarında görülmektedir. Bu süre zarfında, ilk çalışmalardan olan Rachel Carson'ın "Silent Spring" (1962) adlı kitabı Amerika Birleşik Devletleri'nde ve tüm dünyada çevre sorunları konusunda farkındalığın artmasını sağlamıştır (Griswold, 2012, s. 1-3). Çevre sorunlarına ilişkin ilk çalışmalar, çevre aktivizminin ivme kazanmaya başladığı 1960'lara kadar uzanmaktadır. O zamandan bu yana geçen yıllarda, çevre sorunlarının televizyon, film, müzik ve video oyunları dâhil olmak üzere çeşitli medya biçimlerinde temsili üzerine literatürde çok sayıda çalışma mevcuttur.

2004 yılında Turner ve Freedman, müzik ve doğa arasındaki tarihsel ve çağdaş bağlantılardan yola çıkarak çevre eğitiminde müziğin kullanılması temasını tartışmaktadır. Yapılan çalışmada çevre eğitiminde müziğin kullanılmasının, öğrencilerin müzik sözlerine dâhil edilen fikirler aracılığıyla bilgi edinmelerine yardımcı olurken aynı zamanda çevresel konulara olan ilgilerini de artırdığından bahsedilmektedir (Turner ve Freedman, 2004, s. 45). Popüler müzikte iklim değişikliği anlatılarının nasıl aktarıldığına yönelik çalışmaların olmadığını belirtilen Wodak (2018) ise müziğin iklim değişikliği hakkında "daktilo yerine söylenmesi için haykırın, konuları, durumları ve duyguları" nasıl aktarabileceğini çevresel iletişim, tarihi coğrafya, eko-müzikoloji, kültür ve medya çalışmaları gibi disiplinlerden yararlanarak açıklamaya çalışmıştır. Wodak, popüler müziğin yirmi birinci yüzyılın başındaki hızlı biyofiziksel değişim anlatımının, film müzikleriyle nasıl sağlanabileceğini sorunsallaştırmaktadır. Konuyu, çağdaş ve tarihi popüler müzikten, çağdaş klasik müziğe ve ses sanatına kadar bir dizi müzik formu kapsamında değerlendirmektedir. Bu müzikal formlarda çevresel değişim, değişen temeller çerçevesinde ele alınmaktadır. Müzik açısından her nesil arasında hem niceliksel hem de niteliksel çevre okuryazarlığının nasıl sınırlandırıldığını belirtmiştir. Bu sınırı "İnsanlar, gençliklerinin çevresini doğal olarak kabul eder ve yaşlandıkça çevrelerindeki değişikliklerin doğal olmadığını kabul eder. Çocuklar ebeveynlerinin hatalarını tekrarlar" şeklinde açıklamaktadır (Wodak, 2018, s. 2-3).

Müzik anlatılarında çevre eğitimi, müziğin çevresel farkındalığı, eğitimi ve eylemi teşvik etmek için bir araç olarak kullanılmasını içermektedir. Müziğin insanlarla duygusal düzeyde bağlantı kurma gücü vardır. Bu durum onu çevre sorunları hakkında farkındalık yaratmak ve dinleyicileri harekete geçmeye teşvik etmek için etkili bir araç haline getirmektedir. Müzik sektörü üzerine çalışma yapan profesyoneller müziği, çevresel mesajları geniş kitlelere iletmek için kullanabilirler. Şarkı sözlerine ve müzik kliplerine çevresel temaları dâhil ederek dinleyicileri çevre sorunlarıyla ilgilenmeye ve sürdürülebilir davranışları teşvik etmeye yönlendirebilirler. Müzik, insanlarla duygusal düzeyde bağlantı kurma yeteneğine sahiptir ve bu da onu iklim krizinin ciddiyetini iletmek için güçlü bir araç haline getirmektedir. Örneğin, kederli bir melodi veya ahenksiz bir akort ilerlemesi, durumun üzüntüsünü ve aciliyetini aktarabilirken, iyimser ve ilham verici bir melodi dinleyicileri canlandırabilir ve motive edebilir.

Mohammadi (2022) film, TV ve video oyunları alıntılarının çevre sorunları hakkında nasıl mesajlar ilettiğini incelediği, çevre ile ilgili metinlere odaklanan çalışmada, artzamanlı bir yaklaşımla, filmlerde, TV'de ve video oyunlarında geçen çevre sorunlarını internet film veritabanı (Internet Movie Database-IMDb) alıntılarını ekolojik söylem analizi kullanarak incelemiştir. 1990-2020 yılları arasında Keyword in Context (KWIC) kullanılarak elde ettiği verileri IMDb veri tabanından toplamıştır. Verilerden hareketle küresel ısınma (%38) ve nesli tükenmekte olan türlere (%19,18) yönelik temaların oranlarını ortaya koymuştur. Ayrıca, incelenen IMDb verilerinde

çoğunlukla çevre sorunlarına çözüm bulunmadığı saptanmıştır. Bu nedenle çevre ihmali konusunda insanları bilgilendirme sıklığının düşük olduğu ortaya konulmuştur (Mohammadi, 2022, s. 1-5).

“İklim Değişikliğiyle Mücadelede Eğlencenin Rolü” (The role of entertainment in engagement with climate change) başlıklı araştırmada ise eğlenceli videolar ile izleyicinin iklim değişikliği ile ilgili bir konu hakkındaki bilişsel katılımı arasındaki ilişki araştırılmaktadır. Bu doğrultuda 472 kişiye çevrim içi anket yoluyla iklim değişikliğine yönelik bir popüler bir de eğlenceli video izletilmiştir. Araştırma sonucunda algılanan eğlencenin bilişsel katılımı artırdığı, özellikle eğitim-eğlence alanının gelişimi göz önüne alındığında çevre sorunlarının anlatılması için önemli bir yol olabileceği sonucuna varılmıştır (Topp, Thai, Hryciw, 2019, s. 691).

“Belgesel Film İzlemek Çevresel Algı ve Davranışları Etkiler mi?” (Does viewing documentary films affect environmental perceptions and behaviors?) adlı çalışmada, doğal veya yapılı çevre hakkındaki belgesel filmlerin izlenmesinin davranışlar ve algılar üzerinde ölçülebilir bir etki yapıp yapamayacağı araştırılmıştır. Deneklere, yunuslara yardım ve köprü iyileştirme ile ilgili belgeseller izletilmiş ve sonuç olarak deneklerin çevresel algılarında ve çevresel konulardaki bağlı düşüncelerinde farkındalık kazandıkları ortaya konulmuştur (Janpol ve Dilts, 2016, s. 95-97).

Çevre filmleri, iklim değişikliği, kirlilikten ormansızlaşmaya ve vahşi yaşamın korunmasına kadar çeşitli konuları kapsamaktadır. Etkileyici hikâye anlatımı ve görsel imgeler aracılığıyla filmler, insanların çevre sorunlarının önemini anlamalarında etkili rol oynamaktadır. Bu içerikler, sorunların insanlar, hayvanlar, bitkiler ve bir bütün olarak gezegen üzerindeki etkisinin anlaşılmasına yardımcı olarak, farkındalığın artmasını sağlayabilmektedir. Filmler aracılığıyla başarılı çevresel çözüm örnekleri sergilenerek örnek davranışlar oluşturulabilir. Günümüzde televizyon halen geniş ve çok çeşitli izleyici kitlesine ulaşma yeteneğine sahip olduğundan ve zaman içinde etkileşimi sürdürebildiğinden, çevresel iletişim için güçlü bir araç olarak değerlendirilebilir. Video oyunları, gerçek dünyadaki zorlukları simüle edip çevre sorunları hakkında farkındalık ve anlayış geliştirerek çevre sorunlarını ele almak için değerli bir araç olarak kullanılabilir. Örneğin, Oxford Üniversitesi’nde iklim bilimci Profesör Myles Allen’in girişimiyle 2011 yılında geliştirilen “Fate of the World” gibi oyunlar, oyunu oynayanları iklim değişikliği, kaynakların tükenmesi ve biyolojik çeşitlilik kaybı gibi küresel sorunlara sürdürülebilir çözümler bulmaya teşvik etmektedir.

Yapılan çalışmalarda görüldüğü üzere medya, çevre hakkında bilgi edinmenin farklı yolları arasında köprü kurmakta ve genellikle çevre sorunlarıyla ilgili kamu algılarına, tutumlarına, bakış açılarına ve davranışlarına aracılık etmektedir. Medya içerikleri haber medyasına, televizyona, filmlere, kitaplara, video oyunlarına kadar farklı içeriklerle bunu gerçekleştirebilir. Medyada eğlence içeriği ve çevre sorunları arasında çok yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Medya ayrıca çevre sorunları hakkında halkı bilinçlendirmek ve eğitmek için güçlü bir araç olarak belgeseller, TV, filmler ve diğer eğlence biçimleri aracılığıyla bu sorunlara ışık tutmaya yardımcı olabilmektedir. Ancak medyada eğlence içeriklerinin çevreye yönelik olumsuz tutum ve davranışları da sürdürebilme etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin, Hollywood filmleri aşırı tüketimi ve israfı teşvik eden tüketimci bir yaşam tarzını teşvik etmektedir. Ayrıca incelenen literatür çalışmasında eksik görülen bir konu da eğlence içeriği üretiminin kendisinin de olumsuz çevresel etkilere sahip olabilmesidir. Örneğin, film ve TV prodüksiyonları önemli miktarda enerji, atık ve kirlilik oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, medyadaki eğlence içeriği ile çevre sorunları arasındaki ilişki, çok yönlü ve dinamiktir. Eğlence içeriği, çevresel sorunlar hakkında farkındalık yaratmak için güçlü bir araç olabilirken çevreye yönelik olumsuz tutum ve davranışları da sürdürebilmektedir. Medya şirketlerinin ve içerik oluşturucuların, halkın çevreye yönelik tutumlarını şekillendirmedeki rollerini tanımaları, çevresel sürdürülebilirliği teşvik etmek için adımlar atmaları önemlidir.

## 2. Eko-Medya Okuryazarlığı Üzerine

Medya okuryazarlığı, çeşitli biçimlerde medyaya erişme, analiz etme, değerlendirme ve sorgulama yeteneğidir (Aufderheide, 1993, s. 6-7). Karmaşık medya ortamında medya tüketimi hakkında bilinçli kararlar vermek için eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine olanak sağlayan medya okuryazarlığı, günümüzde çevre sorunlarının da artmasıyla birlikte yeni okuryazarlık türlerine odaklanılmasını sağlamıştır. Bu okuryazarlık türlerinden biri ekolojik medya (eko-medya) okuryazarlığıdır.

Literatürde oldukça yeni olan eko-medya okuryazarlığı kavramına yönelik ulusal ve uluslararası literatür tarandığında, ilk olarak 2013 yılında Antonio López tarafından hazırlanan “Greening the Media Literacy Ecosystem: Situating Media Literacy for Green Cultural Citizenship” adlı doktora tezindeki kullanımına ulaşılmıştır. Ayrıca kavrama yönelik farklı araştırmalarda da Prof. Antonio López’in çalışmalarına atıf yapıldığı gözlenmiştir. López’e göre eko-medya okuryazarlığı, günlük medya uygulamalarının, bugün ve gelecek için dünyanın ekolojik parametreleri içinde sürdürülebilir bir şekilde yaşama yeteneğimizi etkilediğine dair bir anlayıştır (López, 2013, s. 277-278). López son yıllarda eko-medya okuryazarlığı kavramını genişletmiştir. Bu doğrultuda eko-medya okuryazarlığı, medya ve canlı sistemler arasındaki bütünleşik ilişkiyi öğreten, gelişmekte olan bir medya okuryazarlığı alanıdır. Çevre sorunlarının ve çözümlerinin itici güçleri olarak medyanın ekolojik “ayak izini” ve “zihin izini” araştıran bütünsel bir çerçevedir. Medya ve iletişim teknolojisinin fiziksel çevre üzerindeki etkisini eleştirel bir şekilde incelemeyi içerir ve medya sistemlerinin insanlar ile onları ayakta tutan canlı sistemler arasındaki ilişkisini araştırır. Aynı zamanda, medyanın çevre krizinin çözümüne yaptığı olumlu katkıları da kabul ederek sürdürülebilirliği teşvik etmek için gençlik medyasını, sivil katılımı, alternatif medyayı ve küresel vatandaşlığı savunmaktadır. Eko-medya okuryazarlığının iki geniş araştırma alanı bulunmaktadır. Bunlardan ilki *medya teknolojilerinin ekolojik ayak izi* diğeri ise *medya sistemleri tarafından üretilen bilgi ve kültürün ekolojik zihin izidir*. Eko-medya okuryazarlığı, çevreyi daha geniş bir medya ve eğitim bilimi konusu haline getirmekle ilgilenen diğer disiplin alanlarıyla birlikte gelişmektedir. Bu alanlar iki geniş kategoriye ayrılabilir. Birincisi, medyanın ekolojik boyutunu ele alan medya ve iletişim çalışmaları alanıdır. İkincisi, çevre bilincini destekleyen pedagojik yöntemler grubudur. İlk gruba ilgili olarak, eko-medya çalışmaları, medyanın önemini, temsilini ve iletişimini çevresel bir bakış açısıyla inceleyen disiplinler arası bir alandır. Çevresel iletişim, insanlar ve yaşayan ekosistemler arasındaki ayrımı güçlendirmek için kullanıldığında çevre kavramını sorunsallaştırmak için eko-eleştireli dilbilimsel söylem analizi, retorik çalışmalar, politik ekonomi ve medya incelemeleriyle birleştirmektedir (López, 2019, s. 2-4). Türkiye’de çevre bilincini destekleyen pedagojik yöntemler grubunda yapılan ilk çalışma Erhan Görmez tarafından 2023 yılında “Ekomedya Okuryazarlığı Algı Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması” başlıklı makalesinde öğretmenlerin eko-medya okuryazarlığına yönelik algılarını tespit ederek ölçerek geliştirmeye çalıştığı görülmektedir (Görmez, 2023, s. 98).

Çevresel değişimin bir pedagojisi için eko-medya okuryazarlığı, eko-okuryazarlık, eleştirel eko-pedagoji ve sürdürülebilirlik eğitimi tarafından geliştirilen kavram ve

yöntemlerden yararlanır. Bu metodolojiler, çevre sorunlarının onları yaratan aynı tür düşünce (zihinsel model, paradigma veya dünya görüşü) ile çözülemeyeceği öncülünden yola çıkarmaktadır. Eleştirel pedagoji gibi eko-medya okuryazarlığı da tarafsız değildir. Küresel ekosistemlerimizin tehlikede olduğunu aktif olarak kabul eder ve çevresel sürdürülebilirliği desteklemek için medya okuryazarlığı uygulamalarına müdahale çağrısında bulunmaktadır. Sonuç olarak, eko-medya okuryazarlığı, materyal ekonomisi, politik ekonomi, medya sistemleri, kültür ve dünya görüşü de dâhil olmak üzere birkaç farklı perspektiften medyanın çevresel eleştirisini (eko-eleştiri olarak da adlandırılır) gerektirmektedir. Medya ekolojisi ve tekno-okuryazarlık geleneğinden gelen eko-medya okuryazarlığı, iletişim teknolojilerine karşı eleştirel bir tavır sergilemektedir. Medya teknolojisi ve araçlarının (cep telefonları, tabletler, TV setleri, bilgisayarlar, dijital medya araçları vb.) küresel sistemin ekonomi politığının ürünleri olduğunu kabul etmektedir. Özellikle, mobil medya, internet ve televizyonun zaman ve mekânı parçaladığına inanılmakta böylece bir “yer duygusu” (çevreciler tarafından değer verilen bir kavram) kaybı olduğu düşünülmekte ve bu da daha geniş bir “yersizlik” duygusuna yol açmaktadır. Medya araçlarının (medium) maddi koşullarıyla genellikle eleştirel olmayan bir şekilde ilgilenen dijital okuryazarlık uygulamalarının aksine eko-medya okuryazarlığı çerçevesi, medya araçlarının nasıl yapıldığını ve sonraki çevresel ayak izlerinin ne olduğunu dikkate almaktadır (López, 2019, s. 4-5).

Eko-medya okuryazarlığı, medya metinleri (reklamlar, haber makaleleri, televizyon reklamları, web siteleri, filmler vb.), platformlar (akış hizmetleri, sosyal ağlar, medya kuruluşları), cihazlar (akıllı telefonlar, tabletler, bilgisayarlar vb.) ve hiper nesnelere (internet, sahte haberler veya medya endüstrisindeki bir sistem gibi davranan anamorfik dağıtılmış fenomenler) eko-medya öğelerinin incelenmesini teşvik eden bir yaklaşım geliştirir (López, 2020). Bu yaklaşımdan hareketle eko-medya okuryazarlığı, medya ve iletişim teknolojilerini daha derinlemesine anlama ve eleştirme yeteneğini geliştirmeyi kapsamaktadır.

Dijital medya/okuryazarlık eğitimine ekolojik bir bakış açısı eklemek amacıyla geliştirilen bir eko-medya okuryazarlığı yöntemi ortaya çıkarılmıştır (López, 2013, López, 2014). Bu yöntem Karabacak ve Sezgin’in belirttiği üzere (2019) “teknoloji ve insan birlikteliğinin geldiği bu noktada dijital okuryazarlık önemli bir gündem maddesi haline gelmektedir” ( Karabacak ve Sezgin, 2019, s. 324). Burada dijital okuryazarlığın günümüzde önemli bir yer tuttuğu ve teknolojinin insan hayatındaki etkilerinin göz ardı edilemeyeceğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, eko-medya okuryazarlığı yöntemi, teknoloji kullanımının ekolojik ve toplumsal boyutlarını daha iyi anlamlandırmaya yardımcı olabilir.

Eko-medya okuryazarlığı, toplum, ekonomi ve çevre gibi birbirine bağlı alanlarda ekolojik değerleri şekillendiren ve teşvik eden sürdürülebilir davranışların ve kültürel uygulamaların somutlaştırılması anlamına gelen eko-vatandaşlığı içermektedir. Eko-vatandaşlığa dayanan eko-medya okuryazarlığının amacı, eko-medya sisteminin nasıl doğal olmadığını, kasıtlı seçimlerin ve paylaşılan değerlerin sonucu olduğunu açıklığa kavuşturmak ve güçlendirmektir (López, 2020). Bu yaklaşımın, medyanın ekolojik ve toplumsal etkilerini daha iyi anlama ve eko-vatandaşlığı ile bireylerin ekolojik değerlere dayalı davranışları benimsemeleri ve toplumsal katılımı teşvik ettiği söylenebilir.

Eko-medya okuryazarlığının öğrenme hedeflerini López, Bloom'un Taksonomisi çerçevesinde şu şekilde değerlendirir:

- Medyanın biyolojik çeşitlilik kaybı, su ve toprak kirliliği, iklim değişikliği ve işçilerin sağlığı üzerinde nasıl etkiler yarattığını yorumlamak (kavrama),

- Bilgi ve iletişim teknolojilerinin küresel ekonomi ve kalkınma modelleriyle nasıl birbirine bağımlı olduğunu ve mevcut küreselleşme modelinin sömürgecilik tarihine ve yaşam sistemleri ile ekolojik adalet üzerindeki etkilere nasıl ilişkilendiğini araştırmak (analiz etmek),
- Medyanın sembolik ilişkiler ve söylemler oluşturarak çevresel ideolojileri ve etiği nasıl teşvik ettiğini ayırt etmek (analiz etmek),
- Medyanın zaman ve mekân algısı üzerindeki fenomenolojik etkisini değerlendirmek (değerlendirmek) ve
- Eko-etik ve eko-vatandaşlık teşvik eden medyanın yeni ve alternatif kullanımlarını uygulamak (uygulamak) (López, 2020). Bu öğrenme hedeflerinin, öğrencilerin eko-medya okuryazarlığı konularında bilinçli ve eleştirel bir bakış açısı geliştirmelerine olanak sağlayabileceği düşünülmektedir.

Eğlence medyası ve eğitimin harmanlanarak, bilimi genel halka iletme için bir mekanizma olarak kullanılabilirliği düşünülmektedir. Bilimsel bilginin yayılmasının anahtarı, izleyicinin içerikle bilişsel etkileşimidir. Bu doğrultuda çevre eğitimi çerçevesinde eko-medya okuryazarlığının gelişimine katkıda bulunduğu düşünülen literatürde birkaç çalışma bulunmaktadır. Mevcut literatür incelendiğinde Belinaso, Estevinho ve Brasil tarafından 2018 yılında çevre eğitimi ve kültürel çalışmalar arasındaki ilişkiye yönelik Brezilya’da yapılan çalışmada, günlük hayattaki çevre ve sürdürülebilirlik konuları hakkında eğlence endüstrisi içerisinde bulunan televizyon anlatıları incelenmiştir. İncelenen çalışmada ilk olarak kültürün potansiyel olarak nasıl öğrenimle ilgili olduğu tartışılarak çevre eğitimi tartışılmıştır. Bir kamu televizyon ağında yayınlanan Repórter Eco adlı bir Brezilya televizyon programının öğretici etkileri incelenerek, geleceğimizi nasıl planlayacağımıza dair sürekli olarak belirli yazılı ve görsel mesajların öğretildiği televizyon anlatılarının ve görüntülerinin günlük yaşamlarımız üzerindeki etkileri ortaya konulmuştur. İnsanlar ve çeşitli medya ürünleri arasında kurulan ilişkiler, belirli anlamlar ve dünyayı görme biçimleri ürettiğinden, televizyon programlarının eğitici yönlerinin eleştiri alması gerektiği savunulmuştur. Bu öznel yolları dikkatli bir şekilde incelemek, yalnızca sürdürülebilirlik veya çevrenin korunması için eğitim açısından değil aynı zamanda medya kullanarak öğretim açısından da eleştirel inceleme gerektirdiğinden bahsedilmiştir. Bunlarla birlikte bir televizyon programının nasıl kurgulandığına, gösterilmek üzere hangi görüntülerin seçildiğine ve onu oluşturan unsurları anlamada anlatımın rolüne vurgu yapılmıştır (Belinaso, Estevinho ve Brasil, 2018, s. 1491-1498). Görüldüğü üzere televizyon anlatılarında çevre eğitimi, çevre bilincini ve eğitimini teşvik etmek için kurgusal hikâyelerin kullanılmasını içermektedir. Yapımcılar, çevre konularını popüler televizyon programlarına dâhil ederek geniş bir izleyici kitlesine ulaşabilmekte ve çevre sorunları hakkında halkın bilinçlendirilmesine yardımcı olabilmektedir. Genel olarak çevre eğitimi teşvik etmek için televizyon anlatılarının kullanılmasının, çevresel bozulmaya karşı mücadelede önemli bir araç olduğu düşünülmektedir.

Bir ABD devlet lisesinde yürütülen film yapımı yoluyla çevre eğitimi projesi, biri geri dönüşüm ve diğeri su tasarrufu üzerine olmak üzere iki kısa belgesel film çeken öğrencilerin çevre okuryazarlık düzeyini araştırmaktadır. Film yapımı projesi, çevre koruma konularını birden çok düzeyde keşfederek öğrencilerin çevre sorunlarına ilişkin farkındalığını artırmayı ve çevre okuryazarlıklarını artırmayı amaçlamaktadır. Yapılan çalışmada öğrenciler projelerini tamamladıktan sonra, iki kontrol grubu ve iki film yapım grubuyla yapılan odak grup görüşmeleri sonucunda, niteliksel kodlama metodolojisi kullanılarak üç teorik yapı analiz edilmiştir. Bunlar:

- Öğrenciler çevre hakkındaki bilgilerini, birbiriyle ilişkili etkilerini okul, aile ve medya gibi sosyal süreçler aracılığıyla yapılandırır.
- Okul kültürlerinin çevre eğitimine odaklanmadığını algılayan lise öğrencileri arasında çevreye karşı ilgisizlik yaygındır.
- Öğrenciler, kişisel eylemler ile ilgili çevresel sonuçlar arasındaki bağlantılara ilişkin kendi anlayışlarını geliştirme fırsatları sağlandığında, çevreye karşı sorumlu davranışları daha kolay benimsemektedir (Harness ve Drossman, 2011, s. 829).

Film yapımı, çevreyle ilgili sorunları ilgi çekici ve erişilebilir bir şekilde iletmeye yardımcı olabileceğinden, çevre eğitiminin önemli bir bileşeni olabilir. Filmler, doğal dünyanın ve insanların onun üzerindeki etkisinin görsel bir temsilini sunarak izleyicilerin tüm canlıların karşılıklı bağımlılığını ve çevreyi korumanın önemini anlamalarına yardımcı olabilir.

### 3. Örnek Medya İçeriği: 2040 Belgeseli

2040, Damon Gameau'nun yönettiği, 2019'da vizyona giren bir belgesel filmidir. Film, iklim değişikliği, kirlilik ve biyolojik çeşitliliğin kaybı gibi insan faaliyetlerinden kaynaklanan çevre sorunlarına olası çözümleri araştırmaktadır. Yönetmen, iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için belirli teknolojiler ve uygulamalar benimsendiği takdirde, dünyanın 2040 yılında nasıl görünebileceğini hayal etmektedir. Bu hayalini, 4 yaşındaki kızı tarafından motive edilerek ve ona miras kalacağı gezegen için endişelenen filmin yazarı ve yönetmeni olarak kurgulamıştır. Belgesel filmin içeriğinde Gameau, iklim, ekonomi, teknoloji, sivil toplum, tarım ve sürdürülebilirliğe odaklanarak dünyanın dört bir yanındaki bilim insanlarıyla birlikte toplumu ekolojik olarak daha sürdürülebilir ve eşitlikçi bir geleceğe götürebilecek bir değişim yolunun haritasını çıkartmaya odaklanmıştır. Film, çeşitli uzmanlar ve bilim insanlarıyla yapılan röportajların yanı sıra dünya çapında hâlihazırda sürdürülebilir çözümler uygulayan topluluklara yapılan ziyaretleri de içermektedir. Film, izleyicilere harekete geçmelerini ve kendi yaşamlarında olumlu değişiklikler yaparak gelecek nesiller için daha iyi bir dünya bırakılabileceklerini öne sürmekte ve geleceğe dair umut dolu bir vizyon sunmaktadır.

### 4. Yöntem

Çalışma çevre konusunun, çevre duyarlılığına yönelik yaklaşımın medyada eğlence içeriğinde aktarımının ne doğrultuda olduğu araştırma sorusuna odaklanmıştır. Bu araştırma sorusu çerçevesinde ayrıca medya okuryazarlığının da temel prensiplerinde yer alan “kurgulanmış” medya içeriklerinin algılanışına dair farklı araştırma sorularına çalışmada yanıt aranmak istenmiştir. Örnek medya içeriği, bu içeriğe sorular yöneltmek suretiyle (bu sorular medya okuryazarlığı temel kavramları ve soruları ile ilişkilidir) ve literatürde henüz yer edinen eko-medya okuryazarlığı kavramı yardımıyla çözümlenmek istenmiştir. Nitel bir araştırma desenine sahip olan çalışmada, medya çözümleme sürecinin ardından derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Medya çözümleme sürecinde ve derinlemesine görüşmede sorulan sorular yardımıyla toplanan veriler, medyada eğlence içeriği eko-medya okuryazarlığı, medya okuryazarlığı konusundaki literatür aracılığı ile değerlendirilmiştir.

Çalışmada, seçilen örnek içerik, sorgulamaya dayalı medya mesajlarını çözümleme süreci ile analiz edilmiştir. Bu analiz sürecinde farklı kategoriler altında yapılan sorgulama ile medya kavramı çok geniş bir perspektiften değerlendirilmektedir. Bu yaklaşıma göre medya mesajları görseller, ses veya dil yoluyla iletilir. Bu mesajlar kitlesel bir izleyici-dinleyici-okuyucu-takipçi grubu için üretilir ve üretilen bu mesajlar kitlesel olarak dağıtılır. Esas olan ise bu medya mesajlarının çözümlenmesi sürecinde, mesajın iletilmesi için



kullanılan teknolojiden çok mesajın içeriğine odaklanılıyor olmasıdır. Bu süreç, basit olarak bir medya içeriğinin, sorulan sorular yardımıyla analiz edilmesi ifade etmektedir. Sorgulamaya dayalı bu analiz süreci, bu çalışmada da uygulandığı şekliyle bireysel olarak yapılabileceği gibi bir grupta birlikte de yapılabilir. Bu sorgulama süreci, medya okuryazarlığı eğitiminin temel prensiplerini uygulamaya dayalı bir analiz olarak değerlendirilebilir. Bu temel prensipler şu şekilde açıklanabilir (Sperry ve Scheibe, 2022, s. 32-37):

- Tüm medya mesajları kurgulanmıştır.
- Her mediumun kendine özgü özellikleri, güçlü yönleri ve benzersiz bir yapıya sahiptir.
- Medya mesajları özel amaçlar için üretilmiştir.
- Medya mesajları gömülü değerler ve bakış açıları içerir.
- Medya mesajlarından herkes bireysel yetenekleri, anlayışları, deneyimleri vasıtasıyla kendi anlamlarını inşa eder.
- Medya mesajları anlayışları, tutumları, değerleri, davranışları ve demokratik süreçleri etkileyebilir.

Bu derinlemesine çözümlemede gündelik yaşamdaki etkileşimler, deneyimler önemli bir role sahiptir. Sorular yardımıyla yapılan bu çözümlemede, “doğru” bir cevaba ulaşmak ya da ortak bir fikre varmak amaçlanmaz. Bu çözümleme süreci aynı zamanda kişinin kendi yorumları ve önyargıları hakkında kendi üzerine düşünmesini teşvik ederek hem medya mesajlarını hem de kişinin kendisini daha derinden anlamasını sağlar (Sperry ve Scheibe, 2022, s. 40). Bu çalışmada da medya okuryazarlığı temel prensipleri doğrultusunda, eko-medya okuryazarlığının araştırma sorunu çerçevesinde, medya tarafından üretilen bilginin ekolojik zihin izine yönelik bir çözümleme yapmak amaçlanmıştır.

Sperry ve Scheibe (2022) tarafından Constructivist Media Decoding (CMD) (Yapısal Medya Çözümleme) olarak belirtilen bu analiz sürecinde, sorgulamaya dayalı olarak medya içeriklerinin çözülmesi gerçekleştirilmektedir. Bu süreçte bireyi düşünmeye yönlendiren, açık uçlu, tek bir yanıtı olmayan sorulara odaklanılmaktadır (Sezgin Büyükalaca, 2023, s.163). Böylece çözümlemede medya okuryazarlığının da temelinde yer alan eleştirel düşünceye yönelik bulgular elde etmek amaçlanmaktadır.

Çözümleme sürecinde öncelikle bir soru listesi hazırlanmıştır. Project Look Sharp’ın CMD sürecinde kullandığı şablonun (Tablo-1) bu çalışmaya uyarlanması ile hazırlanan bu sorular (Tablo 2) örnek medya içeriğinin derinlemesine analizini amaçlamaktadır ve medya okuryazarlığı temel prensipleri, soruların temel argümanını oluşturmaktadır. Her bir soru, medya mesajlarını ayrıntılı sorgulama ve derinlemesine düşünme sürecindeki kategoriler altında CMD sürecindeki adımlar takip edilerek tespit edilmiştir. Sorulara verilen yanıtlar ise çözümleme sürecindeki eleştirel yaklaşımı da ön plana alacak şekilde bulgular başlığı altında paylaşılmıştır. Çalışmada ayrıca eko-medya okuryazarlığı kavramını literatüre kazandıran Antonio López ile yarı yapılandırılmış soru formu aracılığı ile çevrim içi bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşme dolayısı ile çalışmanın etik açıdan uygunluğu konusunda, Çukurova Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanında Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’na başvuruda bulunmuş ve söz konusu kurulun 04.05.2023 tarih ve 08 sayılı kararı ile Etik Kurul Onayı alınmıştır.

**Tablo 1. Categories and Sample Questions for Media Decoding**

CATEGORIES AND SAMPLE QUESTIONS FOR MEDIA DECODING	
DEVELOPING HABITS OF INQUIRY AND REFLECTION	
<b>AUTHORSHIP &amp; PURPOSES</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Who made this and for what purposes?</li> <li>What do they want me to do, think or feel?</li> <li>Who is the target audience?</li> </ul>	<b>CREDIBILITY</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Is this fact, opinion, or something else (fiction, satire, etc.)?</li> <li>What are the sources of the ideas or assertions?</li> <li>How do I know this is believable or accurate?</li> <li>Is this a trustworthy source about this particular topic?</li> <li>How might I confirm this information using reliable sources?</li> </ul>
<b>ECONOMICS</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Who paid for this?</li> <li>Who might make money from this and how?</li> </ul>	<b>EFFECTS</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>How does this make me feel and why?</li> <li>What impact might this have on others or on society?</li> <li>Who might this message benefit? Who might it harm?</li> </ul>
<b>CONTENT</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>What are the messages about _____?</li> <li>What values, ideas and biases are overt or implied?</li> <li>What is left out that might be important to know?</li> <li>Whose voices are included and whose are left out?</li> <li>How does this compare to other messages on this topic?</li> </ul>	<b>INTERPRETATIONS</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>How and why might different people interpret this differently?</li> <li>How do my experiences and identity shape my interpretation?</li> <li>Do I have an open mind on this? Why or why not?</li> <li>What do I learn about myself from my interpretation or reaction?</li> </ul>
<b>TECHNIQUES</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>What techniques are used to communicate the messages?</li> <li>Why might they have chosen to use those techniques?</li> <li>Was this crafted to trigger emotions, if so, how and why?</li> </ul>	<b>RESPONSES</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>What questions do I have about this?</li> <li>What knowledge do I need to fully understand this? How do I find that information?</li> <li>Will I share this? If so, how and with whom? If not, why not?</li> <li>What kinds of actions might I take in response to this?</li> </ul>
<b>CONTEXT</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>When was this created and how was it shared?</li> <li>What aspects of historical or cultural context are relevant to consider?</li> <li>How does this reinforce or counter cultural norms?</li> <li>How does the technology or media form (social media, print, TV, etc.) impact the message?</li> </ul>	<b>FOLLOW UP WITH...</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>What is my evidence?</li> <li>Why do I think that?</li> <li>How could I find that out?</li> <li>Why might this matter?</li> </ul>

Kaynak: Project Look Sharp, 2023

**Tablo 2. “2040 Belgesel Filmi Çözümleme Kategorileri ve Soruları”**

Kategori	Sorular
<b>A. Kaynak ve Amaç</b>	A1. Belgesel kim tarafından ve hangi amaçla çekilmiştir? A2. Bu içerikle ne düşünmemiz ve ne hissetmemiz amaçlanmıştır? A3. Belgeselin hedef izleyici kitlesi kim?
<b>B. Ekonomi</b>	B1. Belgeselin ekonomik kaynağı kim/kimler? B2. Bu içerikten kimler kar ediyor olabilir?
<b>C. İçerik-Kapsam</b>	C1. Belgeselin vermek istediği mesaj nedir? C2. İçerikte açık veya ima edilen değerler, fikirler ve önyargılar neler? C3. İçerikte aktarılanların dışında nelerden bahsedilebilirdi, hangi konular dışarıda kaldı? C4. İçerikte yer alan sorundan etkilenen ve belgeselde bahsedilmeyen başka hangi kesimler var? C5. Aynı konudaki benzer mesajlarla karşılaştığımızda nasıl bir değerlendirme yaparız?
<b>D. Teknik</b>	D1. İçeriğin hazırlanmasında nasıl bir teknik kullanılmış ve bu tekniğin seçilme nedeni ne olabilir? D2. Kullanılan teknoloji mesajın algılanmasını nasıl etkiler?
<b>E. Bağlam</b>	E1. Bu içerik ne zaman oluşturulmuş ve nasıl paylaşılmış? E2. Belgeselde toplumsal bağlamda hangi değerler dikkate alınmalı? E3. Bu içerik kültürel normlara yönelik nasıl bir etki bırakır?
<b>F. Güvenilirlik</b>	F1. Bu gerçek mi, fikir mi yoksa başka bir şey mi (kurgu, hiciv vb.)? F2. Fikirlerin veya iddiaların kaynakları nelerdir? F3. Bunun inandırıcı veya doğru olduğunu nasıl bilebilirim? F4. Belgesel, belirli bir konu hakkında güvenilir bir kaynak olabilir mi? F5. Güvenilir kaynakları kullanarak belgeseldeki bilgiyi nasıl doğrulayabilirim?
<b>G. Etki</b>	G1. Bu içeriğin toplum üzerinde nasıl bir etkisi olabilir? G2. Belgeselin kime faydası olabilir, kimler için olumsuz bir etki yaratabilir?
<b>H. Yorum</b>	H1. Farklı insanlar bunu nasıl ve neden farklı yorumlayabilir? H2. Deneyimlerim ve kimliğim yorumumu nasıl şekillendiriyor?
<b>I. Tepki</b>	I1. Bu içeriği tam olarak anlamak için hangi bilgilere ihtiyacım var? Bu bilgiyi nasıl bulurum? I2. Bu içeriği başka insanlarla paylaşır mıyım? Evet ise kimle ve neden? Hayır ise neden?

Kaynak: Project Look Sharp, 2023

## 5. Bulgular

### A. Kaynak ve Amaç

2040 belgesel filmi, Avustralya'da bulunan yapımcılar, yönetmenler, yazarlar ve editörlerden oluşan bir ekiple iş birliği içerisindeki yazarı ve yönetmeni olan Avustralyalı Damon Gameau tarafından çekilmiştir. 2019 yılında vizyona giren film, insan faaliyetlerinden kaynaklanan özellikle iklim değişikliği, kirlilik ve biyolojik çeşitlilik kaybı gibi sorunlara olası çözümler için mevcut teknoloji ve fikirlere odaklanılması gerektiğini göstermek amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda film, bireyleri geleceğe yönelik olumlu bir değişim için eyleme geçirmeyi teşvik etmektedir.

Belgesel film farklı duyguları kullanarak izleyicileri harekete geçirmektedir. Bunlar;

- İnsan faaliyetlerinin çevre üzerindeki etkisini vurgulayarak gelecekteki sorunları ele alırken aynı zamanda olası çözümler sunarak izleyicileri cesaretlendirmektedir.
- İzleyicileri, iklim değişikliği gibi zorlu sorunlarla mücadele etmek için yapabilecekleri pratik adımlar hakkında ilham vererek, eyleme geçmelerini sağlamak için bir farkındalık oluşturarak umutlandırmaktadır.
- Gelecek neslin hayatta kalabilmesi için ihtiyaçları olan temiz hava ve su kaynaklarına erişim için yapılması gereken birçok çalışmanın olduğunu hatırlatmaktadır.
- Film içerisinde iklim değişikliği ve çevre konularını ele almanın aciliyetini ve önemini bireylerin göz ardı etmemeleri gerektiği sürekli aktarılarak, insanlar gezegen üzerindeki etkileri hakkında düşünmeye teşvik edilmektedir.

Belgesel filmin hedef kitlesinin temelde eğitimciler ve gençler olduğu filmin web adresindeki şu cümleden anlaşılmaktadır: “Öğrencilerinize iklim değişikliğine yönelik çözümleri keşfetmeleri için ilham verin ve onları geleceklerinin nasıl olmasını istediklerini hayal etmeye davet edin” (<https://theregenerators.org/2040/educators/>, 2023). Bununla birlikte çevreyle ilgilenen bireyler, politika yapımcılar ve iklim değişikliğine yönelik çözümler hakkında bilgi edinmek isteyen herkesin filmin hedef kitlesinin içerisinde olduğu düşünülmektedir. Ayrıca film gençlere yarının daha iyi bir gelecek ortamını şekillendirmelerine yönelik bugünden harekete geçmeleri için somut örneklerle çözümler sunmaktadır.

### B. Ekonomi

2040 belgeselinin yönetmeni ve yapımcısı olan Damon Gameau, belgeselin finansman kaynaklarını sağlamak için filmin internet sitesinde yer alan finansman ortakları kısmında filmin çekiminde sosyal yardım kampanyası, vakıflar, aileler ve bireyler ve bazı kurumlardan mali destek aldığını belirtmiştir. Bu kurumlar:

**Screen Australia:** Avustralya hükümeti tarafından finanse edilerek Avustralya film ve televizyon endüstrisini desteklemek amacıyla faaliyet göstermektedir (<https://www.screenaustralia.gov.au/about-us/who-we-are>, 2023).

**Vicscreen:** Avustralya'nın Victoria eyaleti hükümeti tarafından finanse edilen ve Victoria'daki film endüstrisini desteklemek için çalışan bir kuruluştur (<https://vicscreen.vic.gov.au/about-us/>, 2023).

**Madman:** Avustralya ve Yeni Zelanda'daki bağımsız film ve televizyon dağıtım şirketleri olan Madman, alternatif türlerdeki filmlerin ve televizyon programlarının yaygınlaşmasına katkı sağlamaktadır (<https://www.madman.com.au/>, 2023).

**Shark Island Institute:** Avustralya merkezli sosyal amaçlı bir organizasyondur. Shark Island Productions adlı bir film yapım şirketi tarafından kurulmuştur ve toplumsal sorunların çözümüne katkı sağlayan belgesel filmler üretmektedir. 2008 yılında kurulmuş ve sosyal adalet, insan hakları, çevre sorunları, eğitim ve kültür gibi konularda belgesel filmler yapmak üzere tasarlanmış bir yapım şirkettir (<https://sharkisland.com.au/>, 2023).

**Documentary Australia Foundation:** Avustralya merkezli bir hayır kurumudur. Amacı, belgesel filmler aracılığıyla sosyal değişim oluşturmaya yardımcı olmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için belgesel yapımcılarına finansal ve stratejik destek sağlamaktadır (<https://documentaryaustralia.com.au/about/>, 2023).

**Good Pitch2 Australia:** Shark Island Institute ve Documentary Australia Foundation ortaklığı ile yürütülen bir programdır. Belgesel filmlerin yaratıcı ve etkili bir şekilde kullanılarak toplumsal konular hakkında değişim sağlamasını hedeflemektedir. Program, belgesel yapımcılarının projelerini finanse etmek için fon sağlayıcıları, kamu kurumları ve özel sektör temsilcileri ile bir araya gelmelerine yardımcı olmaktadır (<https://go:odpitch2australia.com.au/>, 2023).

**JB Hi-Fi:** Sürdürülebilirlik ve çevre konularına önem vermektedir. Bu nedenle, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması, atıkların azaltılması ve geri dönüştürülmesi konularında çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca, tedarik zincirlerindeki çevresel ve sosyal sorunların da çözümüne yönelik çalışmalar yürütmektedir. Şirket, birçok hayır kurumuna destek sağlamak ve toplumsal sorunların çözümüne yönelik projeleri desteklemektedir. (<https://www.jbhifi.business/corporate-social-responsibility>, 2023).

**The Intrepid Foundation:** Çevreye ve hayvanlara yardım etmek için çalışmaktadır. Bu amaçla, yoksul toplulukları destekleyen projeler, çevre refahı ve çocuk hakları projeleri gibi birçok farklı projeye destek sağlamaktadır (<https://www.theintrepidfoundation.org/>, 2023).

Ekonomik açıdan belgeselin yapımına katkıda bulunan vakıflar, aileler ve bireyler ise aşağıdaki tablo 3'te yer almaktadır:

**Tablo 3. 2040 Belgesel Filmi Finansal Destekçileri**

<b>The Caledonia Foundation,</b>	<b>Joan Darling,</b>	<b>Debbie Dadon AM &amp; Family,</b>
<b>Will &amp; Jane Vicars,</b>	John Sevier & Rebecca Gorman,	MaiTri Foundation,
<b>Mark &amp; Louise Nelson,</b>	Berry Liberman & Danny Almagor,	Ricci Swart,
<b>The Intrepid Foundation,</b>	Ian & Min Darling,	Burrabaroo Foundation,
<b>Nine Links Foundation,</b>	The Yulgilbar Foundation,	Simeon Rae,
<b>Gretel Packer,</b>	Thyne Reid Foundation,	Tobias Partners,
<b>Paradise Family Foundation,</b>	Lewin Foundation,	Georgina Byron,
<b>Wilson Foundation,</b>	W & A Johnson Family Foundation,	The Snow Foundation,
<b>William Manos,</b>	Andyinc Foundation,	Graeme Wood Foundation,
<b>The Vine Foundation,</b>	Anonymous,	Ainsworth Herschell Family,
<b>Graf family,</b>	James R. Kirby,	Kay/Swaney Family,
<b>Chasam Foundation,</b>	Christopher Ride,	John & Anna Hyles,

<b>Future Super,</b>	Matthew Warnken,	Phillip Cornwell,
<b>Annabel Montgomery,</b>	Sue Jacobs,	Seri Renkin,
<b>The Humphries Family Fund,</b>	Penelope & Ian Ward-Ambler,	Anne Jaumees,
<b>Kate Hayward,</b>	Mim & Michael Bartlett,	Dr Carolyn Currie,
<b>Ben McNeill &amp; Richard Todd.</b>		

**Kaynak:** <https://theregenerators.org/2040/about/>, 2023

2040 belgesel filmine destek olan kuruluşlar, vakıflar, aileler ve bireyler genel olarak sürdürülebilirlik, çevre koruma, yenilenebilir enerji ve iklim değişikliği gibi konulara ilgi duyan kuruluşlardır. Bu ekonomi sağlayıcıların belgeselin mesajını yaymak, toplumu bilgilendirmek ve farkındalık yaratmak için belgeselin yapımına destek verdikleri düşünülebilir. Ayrıca belgeselin yapımını finanse eden kuruluşlar ve sponsorlar, belgeselin başarısıyla daha fazla tanınırlık kazanarak kâr da elde ediyor olabilirler.

### **C. İçerik-Kapsam**

2040 belgesel filminin birincil mesajı, dünyanın çevresel sorunlarıyla mücadele etmek için mevcut çözümlerin olduğunu hatırlatmaktır. Bahsedilen çözümleri uygulayarak kendimiz ve çocuklarımız için daha iyi bir gelecek oluşturabileceğimizin mesajı verilmektedir.

Belgeselde ifade edilen veya imâ edilen değerler, fikirler ve önyargılar, karmaşık sorunları çözmek için teknolojinin doğa koşullarına entegre edilmesi gerektiğini, olumlu ve yapıcı mesajlara odaklanmayı ve bireysel eylemlerin fark yaratabileceğine olan inancı içermektedir.

Belgesel, sürdürülebilirlik ve çevre ile ilgili geniş bir yelpazedeki konuları ele alırken, ayrıntılı olarak ele alınmayan bazı konular da vardır. Örneğin film, çevresel bozulmayı sürdüren siyasi ve ekonomik sistemleri derinlemesine incelememekte ve tüketim kültürünün bu sorunları çoğaltmada oynadığı role değinmemektedir.

Belgeselde ele alınan ancak açıkça belirtilmeyen çevresel ve sosyal sorunlardan etkilenen birçok toplum kesimi vardır. Örneğin film, iklim değişikliği ve kirliliğin düşük gelirli topluluklar ve Afrika'daki insanlar üzerindeki orantısız etkisine değinmediği gibi iklim mültecileri konusuna da değinmemektedir.

Gameau, mesajını benzer konuları ele alan ana akım medyanın oluşturduğu karamsarlık yerine filmin çözüm odaklı ve olumlu yaklaşım çerçevesinde kurgulamıştır. Diğer çalışmalar eylemsizliğin korkunç sonuçlarına odaklanabilirken 2040, eyleme ve değişime ilham verebilecek umut verici ve güçlendirici bir gelecek vizyonu sunmaktadır.

### **D. Teknik**

2040 belgesel filmi, iletmek istediği mesajı güçlendirmek için bir dizi çekim tekniği kullanmaktadır. En önemli tekniklerden biri, izleyicinin ilgisini çekmek ve karmaşık kavramları daha anlaşılabilir kılmak için görsel hikâye anlatımından yararlanmasıdır. Yönetmen gelecekle ilgili vizyonlarını sunmak için animasyon, arşiv görüntüleri ve röportajlardan oluşan bir karışım kullanmıştır. Film ayrıca, doğal dünyayı sergilemek ve insan faaliyetinin çevre üzerindeki etkisini vurgulamak için drone çekimi, hızlandırılmış ve ağır çekim videolar gibi bir dizi görsel efekt içermektedir. Bunlarla birlikte seyircide duygusal bir tepki yaratmak için müzik ve ses efektleri kullanılmıştır. Bu tekniklerin seçilmesinin nedeni; geniş bir izleyici kitlesinin dikkatini çekecek, görsel olarak çarpıcı ve ilgi çekici bir film ortaya koymak olduğu düşünülmektedir.

Teknoloji, mesajın algılanmasında önemli bir etkiye sahiptir. Bu durum teknolojinin toplumu değiştirdiği düşünülen teknolojik determinizm kavramında da görülmektedir. Filmde kullanılan görsel ve işitsel teknikler, izleyiciyle duygusal bir bağ kurmaya yardımcı olarak mesajı daha etkili ve akılda kalıcı kılmaktadır. Animasyon ve görsel efektlerin kullanımı, karmaşık bilimsel kavramları kolay anlaşılır hale getirmeye de yardımcı olmaktadır. Bununla birlikte, teknoloji kullanımının gerçek dünya meselelerinden bir kopukluk hissi oluşturma riski de vardır. Yönetmenin belgesel içeriğinde, mesajları gerçek dünya örneklerine dayandırması ve izleyicilerin harekete geçebileceği pratik çözümler sunması, gerçeklikten kopukluk hissini önlemeye çalıştığı şeklinde yorumlanabilir. Genel olarak, teknoloji kullanımı filmin mesajını güçlendirmekte ve izleyicileri gezegenin karşı karşıya olduğu zorlukların üstesinden gelmek için harekete geçmeye teşvik etmeye yardımcı olmaktadır.

### **E. Bağlam**

2040 belgesel filminin 2019'da prömiyeri Avustralya'da yapılmıştır. O zamandan bu yana sinemalarda, Amazon Prime Video ve iTunes dâhil olmak üzere çeşitli akış platformlarında gösterilmiştir.

Belgeselin sosyal bağlamında dikkate alınması gereken değerler arasında, çevresel sürdürülebilirlik, sosyal adalet, nesiller arası eşitlik, topluluk temelli çözümler ve teknolojinin pozitif değişim yaratma gücünün yer aldığı gözlenmektedir.

2040'ın içeriği dolayısıyla, küresel zorluklara karşı sürdürülebilir ve eşitlikçi çözümlere duyulan ihtiyaç konusunda farkındalık yaratarak kültürel normlar üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceği söylenebilir. Film, geleceğe dair olumlu ve eyleme geçirilebilir bir vizyon sunarak, bireylere ve topluluklara harekete geçmelerini ve sürdürülebilirliğe yönelik kültürel değişimleri teşvik etmektedir. Buna ek olarak, film, topluluk temelli çözümlerin ve nesiller arası eşitliğin önemini belirterek, bireysel çıkarların üzerinde gezegenin ortak iyiliğini ve sağlığını önceleyen değerlerin desteklenmesine öncelik verilmesini savunmaktadır.

### **F. Güvenilirlik**

Belgesel, araştırma ve analize dayalı gerçekler, uzman görüşleri ve tahminlerin bir kombinasyonunu sunmaktadır. Bazı yorumlama unsurları öznel görüşler içerse de belgeselin genel olarak, mevcut bilimsel anlayışa dayalı gerçekçi bir gelecek vizyonu sunmaya çalıştığı görülmektedir.

Yönetmen fikirlerini ve iddialarını; bilimsel çalışmalar, akademik araştırmalar, uzman röportajları ve basında çıkan haberler gibi çeşitli kaynaklardan almaktadır. Film yapımcıları, bilgilerinin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için önde gelen araştırmacılara, politika yapıcılara ve sektör uzmanlarına danışmaktadır. Bu fikir alışverişleri filmin [www.theregenerators.org](http://www.theregenerators.org) adlı web sitesinde yayınlamaktadır. Ayrıca belgesel filmin içerisinde konuşmacı olarak birçok akademisyen görülmektedir.

Belgesel, sürdürülebilirlik ve çevre ile ilgili belirli konularda güvenilir bir kaynak olabilirken, tek başına bir bilgi kaynağı olarak görülmemelidir. Konular hakkında kapsamlı bir anlayış kazanmak ve sunulan bilgilerdeki herhangi bir önyargı veya eksiklik konusunda eleştirel olmak için birden fazla kaynak taraması yapmak önemlidir.

İzleyiciler, belgeselde sunulan bilgileri doğrulamak için akademik dergilere, bilimsel raporlara ve ilgili alanlardaki diğer saygın kaynaklara başvurabilir. Filmde ileri sürülen iddiaların doğruluğunu ve güvenilirliğini değerlendirmek için gerçekleri kontrol eden web sitelerine ve haber kaynaklarına da başvurulabilir. Belgeselde sunulan

kaynaklara ve kanıtlara karşı eleştirel olmak ve sunulan konulara ilişkin çok yönlü bir anlayış kazanmak için farklı bakış açıları aramak çok önemlidir.

### ***E. Etki***

2040 belgeselinin, iklim değişikliğini ele almak için acil eyleme geçme ihtiyacı konusunda farkındalık yaratarak ve daha sürdürülebilir bir geleceğe yol açabilecek çözümleri teşvik ederek toplum üzerinde önemli bir etkiye sahip olma potansiyeline sahip olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, çevre sorunlarını ele almak ve sürdürülebilir bir toplum inşa etmek için en iyi stratejiler hakkında kamusal tartışmayı teşvik de edebilir.

Film, sürdürülebilirlik ve çevre sorunlarıyla ilgilenen politika yapımcılar, eğitimciler, aktivistler ve genel halk dâhil olmak üzere geniş bir izleyici kitlesine fayda sağlayabilir. Bireyler, işletmeler ve hükümetlerin harekete geçmesi ve daha sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunması için iç görüler ve çözümler sağlayabilir. Ancak, iklim değişikliğine şüpheyle yaklaşanlar veya harekete geçmeye direnenler üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Ek olarak, bazı izleyiciler belgeselde sunulan çevresel zorlukların ölçeği karşısında bunalmış veya güçsüz hissedebilir, bu da umutsuzluk veya ilgisizlik duygularına yol açabilir.

### ***F. Yorum***

Farklı insanlar kişisel inançlarına, değerlerine ve deneyimlerine göre “2040” belgeselini farklı yorumlayabilirler. Bazı izleyiciler, filmde sunulan bilgileri bir eylem çağrısı olarak yorumlayabilir ve çevresel ayak izlerini azaltmak için günlük yaşamlarında değişiklik yapmaya motive olabilir. Başka bireyler, bilgileri siyasi amaçlı olarak yorumlayabilir ve filmde sunulan çözümleri reddedebilir. Ayrıca, filmde sunulan bilimsel kavramlar hakkında farklı düzeyde bilgi ve anlayışa sahip izleyiciler, bilgileri farklı şekilde yorumlayabilir.

Deneyimler ve kimlikler, “2040” belgesel filmine karşı yorumları şekillendirebilir. Örneğin, kişisel veya profesyonel yaşamlarında iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini yaşamış olan izleyicilerin, filmde sunulan bilgileri acil ve gerekli olarak yorumlama olasılıkları daha yüksek olabilir. Benzer şekilde, bilim veya çevre araştırmaları geçmişine sahip izleyiciler, belgeselde sunulan konulara ilişkin daha incelikli bir anlayışa sahip olabilir ve bilgileri böyle bir geçmişe sahip olmayan izleyicilerden farklı yorumlayabilir. Ayrıca ırk, cinsiyet ve sosyoekonomik durum gibi faktörler, izleyicilerin filmin mesajını nasıl yorumladıklarını ve belgeselde sunulan harekete geçirici mesaja nasıl tepki vereceklerini şekillendirebilir.

### ***G. Tepki***

“2040” belgeselinin içeriğini tam olarak anlamak için izleyicilerin filmde sunulan bilimsel kavramlar, iklim değişikliğinin potansiyel etkileri ve küresel ısınmanın etkilerini hafifletmeye yardımcı olabilecek politikalar ve uygulamalar hakkında ek bilgilere ihtiyacı vardır. Bu bilgiler; bilimsel dergiler, hükümet raporları gibi çeşitli kaynaklar aracılığıyla bulunabilir.

Belgeselin içeriğini başkalarıyla paylaşarak paylaşmamak kişinin hedef ve niyetine bağlıdır. Amaç, iklim değişikliği konusunda farkındalığı artırmak ve eyleme ilham vermekse, belgeseli paylaşmak etkili bir strateji olabilir. Benzer şekilde, belgeseli politika yapımcılar ve iş dünyasının liderleriyle paylaşmak, değişimi daha üst düzeyde yönlendirmeye yardımcı olabilir. Ancak, siyasi amaçlı veya kutuplaştırıcı olarak algılanabileceğinden, mesaja şüpheyle yaklaşan veya direnen kişilerle içerik paylaşmanın potansiyel etkisini göz önünde bulundurmak önemlidir. Nihayetinde, belgeselin içeriğini

paylaşma kararı, hedef kitle üzerindeki potansiyel etkinin değerlendirilmesinin yanı sıra, kişinin amaç ve niyetine dayanmaktadır.

## H. Eko-Medya Okuryazarlığı Perspektifinden 2040 Belgeseli: Antonio López ile Görüşme

Dünya'nın iklim değişikliği, çevre kirliliği, doğal kaynakların tükenmesi gibi çeşitli çevresel sorunlarla karşı karşıya olduğu bir gerçektir. Bu sorunlarla mücadele etmek ve gelecek nesillerin yaşayabileceği bir dünya bırakmak için eko-medya okuryazarlığı giderek önem kazanmaktadır. Bu konuda uzmanlaşmış İtalya'daki John Cabot Üniversitesi'nde İletişim ve Medya Çalışmaları Bölümü Başkanı olan Antonio López ile yapılan görüşme sonrasında, 2040 belgeselinin eko-medya okuryazarlığı perspektifi derinlemesine bir bakış açısı ile ele alınmıştır. López'e yönlendirilen açık uçlu sorular ve alınan cevaplar, çalışmada çözümlenen medya içeriği bağlamında değerlendirilerek aşağıda aktarılmıştır:

**Soru 1:** Eko-medya okuryazarlığı konusundaki fikirlerinizi öğrenebilir miyim? Sizce bu okuryazarlık türü, günümüzün medya ortamında ne kadar önemlidir? Bu kavramın yer aldığı kitabınız hakkında da biraz bilgi verebilir misiniz?

**Antonio López:** “Başlangıçta, sorunun önceden belirlenmesi gerektiği önemlidir. Bana göre, iklim krizi, diğer tüm sorunları içeren en önemli krizdir. Medya okuryazarlığı, geleneksel medya okuryazarlığından bahsediyorum, genellikle toplumsal cinsiyet, ırk, temsil ve dezenformasyon gibi sorunları ele almaktadır. Ancak, tüm bu konular iklim krizinin kapsamına girdiği için, iklim krizi, medya okuryazarlığı ile ilgilenen diğer tüm sorunları da kapsar. İklim krizi, insanları dünya çapında ekonomik konumlarına ve yaşadıkları yere göre farklı şekillerde etkileyen bir sorundur. Bu nedenle, kadınları erkeklerden farklı şekillerde etkiler. Bu konularda insanların medya okuryazarlığına getirdiği herhangi bir endişe veya sorun, eko-medya okuryazarlığı kavramı tarafından ele alınmaktadır. Bence, eko-medya okuryazarlığı, iklim krizine karşı bir çözüm aracıdır. Bu, insanların karşı karşıya olduğumuz en önemli sorunu çözmeye yardımcı olmak için kullandığı bir araçtır. Benim yaklaşımım, diğer medya okuryazarlığı türlerinden farklıdır. Ben, tarafsızlığa inanmıyorum. Bence, bir krizle karşı karşıyayız ve eko-medya okuryazarlığı, insanların bu soruna karşı harekete geçmelerine yardımcı olan bir araçtır.

Kitabımın yazılmasındaki nedenlerden biri, insanların medya ile çevre arasındaki ilişkiyi anlamamalarıdır. Bu kültürel, tarihsel ve felsefi bir problem olarak karşımıza çıkar çünkü insanlar medyayı fikirlerle ve fiziksel olarak var olmayan şeylerle ilişkilendirirler. Medyanın düşünceler, retorik, görüntüler ve eko-medya okuryazarlığı yaklaşımım ile ilişkilendirilmesi gerektiğine inanıyorum. Bu yaklaşımı oluşturmak zorunda kalmamın tek nedeni ise insanların medyanın çevre üzerinde fiziksel bir etkisi olduğunu anlamamalarıdır. Bu durumun bir kısmı, medyanın tanımı ile ilgilidir. Eğer ChatGPT'ye medya nedir diye sorarsanız, medyanın temsili olduğunu söyleyecektir. Bu temsiller, film, TV, gazeteler, dergiler gibi şeyleri içerir. Ancak kitabımda medyayı eko-medya olarak ele alıyorum, yani medya bir altyapıdır. Uydular, denizaltı kabloları, bilgisayarlar, yazılımlar, enerji ve su kaynakları gibi kaynaklar kullanılır. Tüm medya altyapıları inşa edilirken minerallere de ihtiyaç duyulmaktadır. Telefonlarımız, toprak mineralleri gerektirir ve madencilik, metal, petrol, fosil yakıtlar gibi şeylere ihtiyaç duyar. Tüm bu malzemelerin çıkarılması çevreye zarar verir. Ekonomimizin yapısı gereği cihazlarımızın ömrü dolduğunda atmak zorunda kalırız ve bu da çevre üzerinde başka etkilere neden olur.

Teknolojik cihazlarımızın kullanımıyla birlikte çevreye e-atık olarak büyük zararlar veriyoruz. Bilişim teknolojisi sistemlerimiz, veri bulutlarımız, kullandığımız uygulamalar, bilgisayarlarımız ve telefonlarımız gibi cihazlarımız enerji kaynaklarımızın büyük bir kısmını tüketiyor. Ancak bu enerjinin çoğu, fosil yakıtlara dayanıyor. Bu nedenle, veri bulutu veya internet kullanımı da fosil yakıtların tüketimine neden oluyor. Ek olarak havacılık endüstrisi de atmosferdeki karbon salınımını iki katına çıkararak çevreyi daha da kötüleştiriyor. Yapay zekâ gibi yeni teknolojiler, bu süreçleri yürütmek için devasa sunucu çiftlikleri ve bilgi işlem gücü gerektiriyor. Bu sistemlerin eğitiminde de büyük ölçüde enerji tüketimi gerçekleşiyor ve bu nedenle ChatGPT yapay zekâ uygulamaları bilgisayarları günde 24 saat çalıştırıyor. Bu



*durum, farklı veri kümelerini veya yüz tanımayı öğrenmek için devreye giren tüm bu yeni yazılımlar veya sistemlerin çevreye zarar vermesine sebep oluyor. Tüm bunların yanı sıra, medyanın her türü de çevreye bir yük getiriyor. Kâğıt kullanan gazeteler, dijital teknolojiler kullanan filmler, film setleri ve bina setleri malzeme gerektiriyor ve bu nedenle çevreye zarar veriyorlar. Bu nedenle, medya çevrenin bir parçasıdır ve insanların çoğu bu gerçeği anlamamaktadır.”*

2040 belgesel filmi, iklim krizine ve bunun insanlar üzerindeki farklı etkilerine odaklanmaktadır. Antonio López, iklim krizini diğer tüm sorunları içeren en önemli kriz olarak değerlendirmektedir. Bununla beraber eko-medya okuryazarlığını, iklim krizine karşı bir çözüm aracı olarak kullanılabileceğini düşünüyor ve insanların bu soruna karşı harekete geçmelerine yardımcı olabileceğine inanmaktadır. Kitabında, insanların medya ile çevre arasındaki ilişkiyi anlamamalarının kültürel, tarihsel ve felsefi bir problem olduğunu belirtiyor. Antonio López, medyanın temsilinin yanı sıra, medya altyapısının da çevre üzerinde fiziksel bir etkisi olduğunu düşünmektedir. Teknolojik cihazların kullanımıyla birlikte, e-atık olarak büyük zararlar yol açtığımızı ve fosil yakıtların tüketimine neden olduğumuzu vurgulamaktadır.

Antonio López’in görüşleri, 2040 belgeselinde ele alınan iklim krizi konusuyla oldukça benzerdir. Antonio López de belgeseldeki gibi, iklim krizinin tüm insanlar üzerindeki farklı etkilerini vurguluyor ve bunun çözümü için eko-medya okuryazarlığını önermektedir. Ayrıca, belgeseldeki gibi, insanların medya ile çevre arasındaki ilişkiyi anlamamalarının problem olduğunu belirtmektedir. Teknolojik cihazların kullanımının çevreye zarar verdiği konusunda da benzer bir görüşü bulunmaktadır. Bunlarla birlikte López’in görüşleri ve 2040 belgeselinin mesajları, iklim krizine karşı mücadelede eko-medya okuryazarlığının ve teknolojik cihazların çevreye etkilerinin farkında olmanın önemini vurgulamaktadır.

**Soru 2:** Medya okuryazarlığı ile eko-medya okuryazarlığı arasındaki ilişkiye dair görüşleriniz nelerdir? Medya okuryazarlığı, eko-medya okuryazarlığını geliştirmek için bir ön koşul olabilir mi?

**Antonio López:** *“Bu konuda birbirine benzerler. Ancak, benzerlik yerine farklılıklardan bahsetmek daha doğru olur. Birincil fark "eko" kelimesidir. Bu nedenle, eko medya teriminde "eko" kelimesinin kullanılması, soruna ekolojik bir bakış açısıyla yaklaşacağınız anlamına gelir. Dolayısıyla, daha önce de belirtildiği gibi, medya okuryazarlığı konularında insanların ele aldığı pek çok sorun ve konu eko-medya bağlamında ele alınabilir.*

*Ekolojik bir bakış açısıyla, medya okuryazarlığı eğitmenlerinin sıklıkla tartıştığı konulardan biri sahte haberlerdir. Sahte haberler, medya okuryazarlığı eğitmenleri arasında popüler bir konudur ve sahte haberleri tespit etmek için birçok teknik kullanılmaktadır. Eko-medya okuryazarlığı ise sahte haberleri tespit etmek için kullanılan tekniklerin yanı sıra ekolojik bir bakış açısı sunar. Sahte haberleri öğretirken, herhangi bir haber hikâyesine bakmak yeterlidir. Ancak eko-medya okuryazarlığını öğretirken özellikle çevre ile ilgili haberlere odaklanmak gerekmektedir. Özellikle fosil yakıt endüstrisinin ürettiği dezenformasyona dikkat edilmelidir çünkü yalan haberlerin başlıca destekçilerinden biri onlar olarak görülmektedir. Bu sebeple, eko-medya okuryazarlığı eğitimi, çevresel sorunlara yönelik bilgi sahibi olmak ve sahte haberlerin yaratabileceği olumsuz etkileri en aza indirmek amacıyla özel olarak tasarlanmalıdır.*

*Fosil yakıt endüstrileri tarafından üretilen sahte haberler, iklim değişikliği konusunda harekete geçmememizin nedenlerinden biridir. Bu yüzden, medya okuryazarlığı eğitimcilerine her zaman söylemek istediğim şey, yaptıkları harika işlerdir. Ancak, neden değişmiyorlar, biraz dikkatlerini değiştirerek bu sahte haberlere odaklanmıyorlar? Çünkü bu sahte haberlerin, geleceğimiz için gerçek sonuçları vardır.*

*Bu yüzden, fosil yakıt endüstrileri tarafından üretilen sahte haberlerin, iklim konusunda harekete geçmememizin nedenlerinden biri olduğu gerçeğini göz önünde bulundurarak, medya okuryazarlığı ile ekolojik medya okuryazarlığı arasında bir fark olduğunu düşünüyorum ve bu*

*konuda tartışacağım. Bu tartışmada, medya okuryazarlığı ile ilgili tekniklerin yanı sıra politik bir duruşun da söz konusu olduğunu vurgulamak istiyorum. Medya okuryazarlığı, tarafsız bir duruş sergilemek gibi görünse de aslında politik bir boyutu olan bir konudur. Eğer örneğin bir ilkokul müfredatında çevre, geri dönüşüm veya iklim değişikliği gibi konulara yer verilmiyorsa, bunun politik bir karar olduğu düşünülebilir. Medya okuryazarlığı konusunda çalışan kişilerin, çevre konusunda tartışmaya girmek istememeleri gibi bir politik duruşları olduğunu da unutmamalıyız. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde fosil yakıt endüstrisi tarafından desteklenen iklim inkârı propagandasına karşı mücadele etmek için, medya okuryazarlığı kavramının politik bir boyutu olduğunu kabul etmeliyiz.*

*İnsanlar, kendilerini saldırıya açık hale getirmek ve eleştirilmek istemedikleri için iklim değişikliği konusunda konuşmaktan çekinmektedirler. Bu durumun nedeni kötü bir siyasi atmosferdir. Oysa Avrupa'da insanlar, saldırıya uğramadan bu konuda daha açık bir şekilde konuşabilmektedirler. Örneğin, bir öğretmen olarak, ABD'de bir sınıfta olsaydım ve iklim değişikliği hakkında konuşmak isteseydim, kendimi saldırıya açık hale getirdiğimi bilirdim. Ancak, medya okuryazarlığı hareketinin varlığına inanıyorum. Bu hareket sayesinde daha güçlü olabiliriz ve bu sorunlardan kaçınmak yerine, onlarla yüzleşebiliriz. Çünkü eğer bu sorunları konuşmaktan kaçınırsak, sonunda bu bizim için daha yıkıcı olacaktır. İklim değişikliği, bizim neslimizin en önemli sorunlarından biridir ve eğer bunu konuşmazsak, çözemeyiz. Dolayısıyla, iklim değişikliği hakkında konuşmaktan çekinmemeliyiz.”*

2040 belgesel filmi, insanların iklim değişikliği ve diğer çevresel sorunlar hakkında neler yapabileceğine dair umutlu bir bakış açısı sunar. López'in görüşleri de çevre konularına ekolojik bir bakış açısıyla yaklaşmayı vurgulamaktadır. López, eko-medya teriminde "eko" kelimesinin kullanılmasının, ele alınan konulara ekolojik bir bakış açısıyla yaklaşılacağını vurgular. Bu, sahte haberlerin tespiti gibi medya okuryazarlığı konularında da geçerlidir. Ayrıca Antonio López, fosil yakıt endüstrileri tarafından üretilen sahte haberlerin, iklim değişikliği konusunda harekete geçmemizin nedenlerinden biri olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, medya okuryazarlığı eğitiminin, özellikle çevresel sorunlarla ilgili haberlere odaklanarak tasarlanması gerektiğini belirtmektedir. Medya okuryazarlığı kavramının politik bir boyutu olduğunu altını çizmektedir. Örneğin, bir ilkokul müfredatında çevre konularının yer almamasını politik bir karar olarak değerlendirmektedir. Ayrıca, medya okuryazarlığı konusunda çalışanların, çevre konularında tartışmaya girmek istememelerinin de politik bir duruşu olabileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda, 2040 belgesel filmiyle López'in görüşleri arasında önemli bir bağlantı olduğunu söylemek doğru olacaktır. Her ikisi de çevre sorunlarına ekolojik bir bakış açısıyla yaklaşmayı ve medya okuryazarlığı konularında bu bakış açısını kullanmayı vurgulamaktadır. İkisi de sahte haberlerin çevre sorunlarına olan etkisine dikkat çekmekte ve eko-medya okuryazarlığı konusunda politik bir boyutun olduğunu kabul etmektedir.

**Soru 3:** Medyada eğlence içeriğinde çevre sorunlarına daha fazla yer verilmesi, insanların bu sorunlar hakkında daha bilinçli hale gelmesini sağlayabilir mi? Sizce medya, ekolojik sorunlar hakkında bilinç oluşturmak için hangi tür içerikler üretmelidir? Eğlence içeriği doğru bir seçim olabilir mi?

**Antonio López:** *“Bu sorunun iki farklı yönü olduğunu düşünüyorum. Birincisi, medyayı ekolojik bir bakış açısıyla nasıl analiz edebiliriz? Ben, herhangi bir medyaya ekolojik bir bakış açısıyla bakabileceğinizi iddia edebilirim. Çevre ile hiç alakası olmayan bir romantik komedi filmi inceleyebilir ve ekolojik bir analiz uygulayabilirsiniz. Bu yüzden bence herhangi bir medya, çevre ile ilgilidir. Şimdi bu bakış açısını uygulamanız gerekiyor. Diğer parça olsa da bazen medya okuryazarlığından bahsettiğimizde, onun hakkında konuşma şeklimiz bunun sadece bir şeyi analiz etmekle ilgili olduğudur. Ama aynı zamanda üretiyoruz, medya okuryazarlığının bir parçası olarak medya içeriği üretiyoruz. Bir yandan popüler medya, popüler kültür, haberler vb. reklamların çevresel içeriğini analiz edebilirsiniz. Öte yandan, çevresel sorunların farkındaysanız, bunları nasıl iletteceğinizi düşünebilirsiniz? Örneğin, birisi medya okuryazarlığı öğretiyorsa, bu konuda bir etkinlik düzenleyebilir. Haber üretimi gibi bir model oluşturulur ve öğrenciler gazeteci gibi davranarak haberlerin nasıl üretildiğini öğrenirler. Bu, bir tür medya okuryazarlığıdır. Ancak insanlara çevre hakkında nasıl medya*

*üreteceklerini ve çevre hakkında nasıl konuşacaklarını da öğretebilirsiniz. Örneğin, ben çevre için yazma hakkında bir sınıfa ders veriyorum. Derste çevre konusunda nasıl dijital hikâyeler yaparız gibi konuları ele alıyoruz. Videolar çekebilirsiniz ama bu farklı bir şeydir, çünkü çevre hakkında iletişim kurmak istiyorsanız, çevrenin retoriği hakkında bilgi edinmelisiniz. Kitabımda ele aldığım konulardan biri, insanların çevre hakkında konuşabilecekleri farklı yolları ve retorik yaklaşımları öğrenmektir. Örneğin, kıyamet yaklaşımı adını verdiğimiz bir yaklaşım var. Bu, tüm bu filmlerde olduğu gibi, sanki hepimiz ölecekmiz gibi görünen ve insanlığın kendini yok etmesi gibi durumlarda kullanılan bir konuşma tarzıdır. Ancak bazı insanlar, bu yaklaşımın insanları korkuttuğunu, etkili olmadığını söylerler. Çevre hakkında konuşmanın bir yolu olarak eğlence medyası da kullanılabilir. Çevreyi okumanın başka bir yolu da vardır. Çevreye olumlu bir yaklaşımla, insanların bir araya gelerek, birlikte çalışarak, çözümler geliştirerek ve çevre hakkında olumlu bir hikâye oluşturup bakmak gerekiyor. Bu amaçla farklı teknikler kullanılabilir. Bir medya üreticisi olarak, çevre hakkında mesajlar üretmek istiyorsanız, stratejinizi ve yaklaşımınızı belirlemelisiniz. Hedef kitlenize ulaşmanın en iyi yolu nedir? Onları korkutarak mı yoksa davet ederek mi etkilemek istiyorsunuz? Konu çevre olduğunda, yemek ya da göç gibi farklı açılardan ele alabilirsiniz. Su aracılığıyla da konuşabilirsiniz. Düşünmek önemlidir. Örneğin, Lübnan'da birlikte çalıştığım bir grup öğrencim var. Medya okuryazarlığı konusunda öğreniyorlar ve Bitcoin hakkında konuşarak yaklaşım öğreniyorlar. Çünkü Bitcoin Lübnan'da hükümete ve bankalara alternatif olarak çok popüler. Ancak, Bitcoin'in çevresel etkisi kötüdür. Bu nedenle, öğrenciler Bitcoin'i eleştirmenin bir yolu olarak kullanıyorlar. Bitcoin ile ilgili medyayı analiz ederek ve tartışarak insanları eğitirler. Bitcoin'in çevre için neden kötü olduğunu anlatarak kampanyalar oluşturabilirler. Çünkü insanlar neden kötü olduğunu anlamıyorlar ve Bitcoin üretmek için çok fazla güç ve bilgisayar kullanılıyor. Bitcoin dünyada Arjantin ülkesi kadar güç tüketiyor.”*

Antonio López, medya okuryazarlığının önemini tartışmakta ve medyayı analiz ederken ekolojik bir bakış açısını uygulamaktadır. Herhangi bir medyanın, hatta bir romantik komedinin bile, ekolojik bir bakış açısıyla analiz edilebileceğini savunmaktadır. Ayrıca medya okuryazarlığının sadece medyayı analiz etmekle ilgili olmadığını aynı zamanda medya oluşturmak olduğunu da öne sürmektedir. İnsanların çevre hakkında medya üretmeyi ve çevre sorunları hakkında nasıl iletişim kuracaklarını aktarırken bunu nasıl öğrenebileceklerine dair örnekler vermektedir. Çevre hakkında iletişim kurmak için "kıyamet" yaklaşımı adı verilen yaklaşımın insanları korkuttuğunu, etkili olmadığını belirtmektedir. Antonio López'in görüşleri, çevre sorunlarının çözümüne odaklanırsak olumlu bir gelecek yaratmanın mümkün olduğu fikrine odaklanan 2040 belgeseliyle kesişmektedir. Film, çevre sorunlarına olumlu bir yaklaşım getirmekte ve dünya çapında uygulanmakta olan çözümleri sunmaktadır. Film ayrıca izleyiciyi dikkate almanın ve insanları çevre sorunlarına dâhil etmek için etkili iletişim stratejileri kullanmanın önemini vurgulanmaktadır.

Antonio López'in eko-medya okuryazarlığı ve çevre hakkında medya üretmeyi öğrenme vurgusu da filmle alakalıdır. Filmin kendisi, insanları olumlu bir gelecek için olasılıklar hakkında eğitmek ve ilham vermek için tasarlanmış bir medya biçimidir. Filmi izleyerek ve hâlihazırda uygulanmakta olan çözümleri öğrenerek, izleyiciler çevre sorunları hakkında iletişim kurmak için daha bilgili ve daha donanımlı hale gelebilir.

Genel olarak, Antonio çevre sorunlarına dair farkındalığı artırmak için farklı retorik yaklaşımların kullanılabileceğini ve eğlence medyasının da bu amaçla kullanılabileceğini belirtmektedir. 2040 belgeselinde de umut verici bir yaklaşım benimsenerek, insanların bir araya gelerek, birlikte çalışarak, çevre sorunlarına olumlu bir bakış açısıyla çözümler üretmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Her iki yaklaşım da çevre sorunlarına yönelik bilinçlendirmenin yanı sıra, umut verici bir gelecek yaratmak için stratejik bir yaklaşım benimsemeyi ön plana çıkartmaktadır.

### Sonuç ve Tartışma

Gameau'nun yönettiği 2040 belgesel filmi, iklim değişikliğine yönelik sürdürülebilir çözümler sunarak umut verici bir gelecek vizyonu sunmaktadır. Bununla birlikte, eko-medya okuryazarlığı çerçevesinde eleştirel bir analiz ortaya çıkmaktadır. Film karmaşık bilimsel kavramları animasyonlar ve görsel efektler kullanarak basitleştirip izleyicinin anlamasına olanak sağlamaktadır ancak bu durum olayların farklı yönlerinin algılanmamasına neden olmaktadır. Örneğin filmde, iklim değişikliğini çözmek için elektrikli araçların kullanımının büyük etken olduğu öne sürülmekte, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmenin birtakım problemleri de beraberinde getireceği göz ardı edilmektedir. Bu problemler hava olayları nedeniyle güneşten enerji alınmamasına ya da rüzgâr tribünlerinin çalışmaması şeklinde belirtilebilir. Bu yüzden filmde sunulan önerilerin sürekliliği tartışılabilir. Filmde çevre konusuyla ilgilenen uzmanlara ve kanaat önderlerine yer verilmektedir. Bu kişiler ağırlıklı olarak beyaz kişilerdir. Filmde çeşitli bakış açıları ve temsillerden yararlanılması, ileri sürülen çözüm önerilerinin de çeşitlenmesine yardımcı olabilir. Filmde sürdürülebilir tarım için teknolojik çözümlere vurgu yapılırken doğal tarıma yönlendirmeler, ormanların korunması ve yeniden ağaçlandırılması gibi önemli çözümler sunulmaktadır ancak iklim için bu çözümlerden bahsederken politik, sosyal ve ekonomik etkenlerin rolüne değinilmemiştir. Bunlarla birlikte filmde, medya (film, dizi, sosyal medya v.s.) sektörünün de ekolojik ayak izine zarar verdiğinden bahsedilmemiştir. Belkhir ve Elmeligi, akışlı medya yani isteğe bağlı video Netflix, YouTube, video oyunlar, sosyal medya, video konferans vb. unsurların tüm sektörlerden daha fazla küresel ısınmaya neden olduğunu belirtmektedir. Bilişim teknolojilerinin kullanımı kontrol edilmezse karbon emisyonlarının, 2040 yılına kadar dünya çapında 2016 seviyesindeki sera gazı emisyonlarının %14'ünü geçebileceğinden bahsedilmektedir (Belkhir ve Elmeligi, 2018, s. 448). Eğitim ve politika değişiklikleri yoluyla akışlı medyanın küresel ısınmaya olan zararının azaltılması yönündeki öneriler de belgesel film içeriğinde yer alması beklenen ayrıntılar arasındadır.

Ek olarak yönetmen Gameau, filmde iklim krizine yönelik kendi fikir ve görüşlerine sık sık yer vermektedir. Bu durum izleyiciye görüşlerin dayatılması ve dolayısıyla çözümlerin sınırlandırılmasına neden olmaktadır. Bu dayatma karşısında izleyicinin kendi görüşlerini oluşturmasına olanak sağlanamamaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde filmde sunulan çözüm, fikir ve değerlerin temel olarak dar bir perspektiften ve teknokratik bir sürdürülebilirlik görüşü sunduğu belirtilebilir. Film iklim değişikliği konularında önemli sorunlara çözümler sunmuş olsa da toplumun ayrılmaz parçası olan sosyal, ekonomik ve politik unsurları yeteri kadar ele almamaktadır. Ancak bununla birlikte, eleştirel yaklaşımın olumlu perspektifinden değerlendirildiğinde, belgeselin eğlence içeriği olarak konuya dikkat çekmesi, bunu umut verici bir söylemle aktarması belgeselin analizinde belirtilmesi gereken diğer ayrıntılar arasındadır.

Medya okuryazarlığına ekolojik bakış açısı getirmeyi hedefleyen eko-medya okuryazarlığı bağlamında bu medya içeriği, özellikle yapım sürecinde çevrede yarattığı etki dikkate alınarak da incelenebilir. Doğrudan çevre konusuna odaklanmış olması bu medya içeriğinin ekolojik okuryazarlık bağlamında analiz edilmesini de kolaylaştırmaktadır. Bu kavrama yönelik önemli bir kaynak olarak birçok araştırmaya temel oluşturan Prof. Antonio López'in araştırmaları da film hakkındaki tartışmalara farklı bir boyut kazandırmaktadır. İklim krizine bakış açısı film içeriği ile aynı doğrultuda olan López, medyada bu konuya yer verilmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu çalışmanın sonucunda Antonio López'in düşünceleri ile bağlantılı olarak, çevre hakkında üretilen medya içeriklerinin eko-medya okuryazarlığının önemli bir yönünü oluşturduğunu

söylemek mümkündür. Çevre hakkında geliştirilecek stratejiler için de bu içerikler önemli bir role sahiptir.

Geniş çerçevede “medya okuryazarlığı” ana başlığı altında “eko-medya okuryazarlığı” alt başlığında çözümlenen bu medya içeriği, eko-medya okuryazarlığının araştırma alanlarından biri olan medya sistemleri tarafından üretilen bilgi ve kültürün ekolojik zihin izi bağlamında değerlendirilebilir. Bu değerlendirme neticesinde ise belgesel filmin çeşitli teknikler kullanarak kurgulanan eğlenceli içeriği, umut veren mesajları ön plana çıkartmaktadır. Bugün iklim değişikliği, çevre sorunları, kuraklık gibi konuların medya içeriğindeki konumu değerlendirildiğinde, üretilecek bilginin ve kültürün çok daha geniş perspektiften, kapsayıcı ve uygulamaya dönük çözüm üreten yaklaşımları içermesi beklenmektedir. Eko-medya okuryazarlığı kavramını literatüre kazandıran Antonio López ile yapılan görüşme bu konuda bilinmeyenleri, bundan sonra yapılması gerekenleri değerlendirmede, eko-medya okuryazarlığı alanında çalışacak araştırmacılara yön gösterecek değerlendirmeleri içermektedir.

### Extended Abstract

This study aims to examine how environmental issues are addressed in the context of entertainment content in the media. In recent years, there has been an increase in environmental sensitivity, and this has reached a significant dimension through entertainment content in the media. Additionally, this study aims to draw attention to the role of media literacy education in critically evaluating individuals' understanding of environmental themes in popular culture. In line with this purpose, the study focuses on the concept of eco-media literacy. The concept of eco-media literacy, which has gained significant recognition in international literature, needs to be introduced into the national literature as well. In this context, the study aims to reveal the ecological footprint of the media while analyzing environmental representations in the media within the framework of the concept of eco-media literacy. To achieve this goal, an interview was conducted with Antonio López, who plays a crucial role in introducing the concept into the literature. An evaluation was carried out on eco-media literacy using the example of the documentary film "2040" produced in 2019. The content was analyzed in a questioning-based manner, combining the knowledge in media literacy education with new information. The purpose of the study is to discuss the concept of eco-media literacy within the context of sample media content and deepen the existing understanding by analyzing media messages in different categories.

Media has become one of the most important sources of information today, and media literacy is considered an essential skill for increasing awareness at the societal level. Media messages should be analyzed based on the principles expected to be acquired through media literacy education. In recent years, topics such as climate change and environmental issues have gained global importance, leading to the development of policies and the implementation of preventive measures. In this context, studies on media literacy and environmental issues are increasing. Eco-media literacy directs media literacy towards a more specific area focused on environmental sensitivity. Research on eco-media literacy plays a significant role in analyzing the information disseminated by the media on environmental topics and the new culture it creates. Additionally, the impact of media technologies on the environment is also addressed within the scope of eco-media literacy studies.

The concept of eco-media literacy is an internationally recognized term that offers a new perspective in the field of media literacy. It explores how the media conveys knowledge and culture related to environmental sensitivity, and involves the analysis and

interpretation of media messages on environmental issues. An interview was conducted with Antonio López to introduce the concept of eco-media literacy into the national literature. This interview provides in-depth information about the emergence of eco-media literacy, its purpose, its relationship with media literacy, and future research directions. Antonio López discusses the importance of media literacy and applies an ecological perspective when analyzing the media. He argues that any media, even a romantic comedy, can be analyzed with an ecological perspective. He also suggests that media literacy is not only about analyzing media but also about creating media. He provides examples of how people can learn to produce media about the environment and communicate about environmental issues. He points out that the approach called "apocalyptic" in communicating about the environment frightens people and is not effective. Antonio López's views intersect with the documentary film "2040," which focuses on creating a positive future by addressing the challenges of environmental issues. The film presents sustainable solutions and is implemented worldwide. It also emphasizes the importance of considering the audience and using effective communication strategies to involve people in environmental issues. He states that media literacy education should be designed by focusing on news related to environmental issues. He highlights the political dimension of media literacy. For example, he considers the absence of environmental topics in an elementary school curriculum as a political decision. He also suggests that individuals working on media literacy may have a political stance by not wanting to engage in discussions related to environmental issues.

To better understand the concept of eco-media literacy, a sample media content was selected for analysis in this study. In this context, the documentary film "2040," produced in 2019, was analyzed using a media analysis method that adopts a questioning approach in deciphering media messages within media literacy education. The "2040" documentary film presents sustainable solutions that offer a hopeful vision of the future regarding climate change. However, a critical analysis within the framework of eco-media literacy reveals certain limitations in the film. The film simplifies complex scientific concepts to facilitate audience comprehension, but this simplification may hinder the perception of various aspects of the issue. Furthermore, the sustainability of the proposed solutions presented in the film is open to debate, and a broader perspective is needed. While the film includes experts and opinion leaders on environmental issues, diversifying the representation and incorporating different perspectives could have enriched the range of proposed solutions. The film does not address the role of political, social, and economic factors in climate change solutions. Additionally, it does not highlight the ecological footprint of the media industry. The solutions presented in the film originate from a narrow perspective and a technocratic understanding of sustainability. However, the film serves as an entertaining content that draws attention to the topic and presents a hopeful discourse. In general, a more comprehensive perspective is required when addressing environmental issues in media content.

In conclusion, the analyzed media content within the framework of eco-media literacy can be evaluated in terms of the information and culture produced by media systems within the context of ecological mindfulness. The "2040" documentary film employs various techniques to present entertaining content and emphasize hopeful messages. However, the film also exhibits limitations and shortcomings. It fails to provide the audience with the opportunity to form their own views, and the proposed solutions, ideas, and values primarily stem from a narrow perspective and a technocratic understanding of sustainability. The film does not sufficiently address the social, economic, and political aspects that are integral to the issue of climate change.

Nevertheless, when viewed from the perspective of critical analysis, the film's ability to attract attention to the topic through its entertaining content and deliver a hopeful discourse are noteworthy aspects. It is necessary to approach topics such as climate change and environmental issues in media content from a more inclusive and broader perspective. Further research and studies in the field of eco-media literacy will help us better understand how media messages shape perceptions related to environmental issue

### Kaynakça

- Aufderheide, P. (1993). Media Literacy. A report of the national leadership conference on media literacy. Aspen Institute, *Communications and Society Program*, 1755 Massachusetts Avenue, NW, Suite 501, Washington, DC.
- Belinaso, L., Estevinho, L., & Brasil R, M. (2018). Environmental education in television narratives: A brazilian case study. *Environmental Education Research*, 24(10), 1490-1500.
- Belkhir, L., & Elmeligi, A. (2018). Assessing ICT global emissions footprint: Trends to 2040 & recommendations. *Journal of cleaner production*, 177, 448-463. *Critical Thinking Across the Curriculum* (1. bs.). Virginia: ASCD.
- Görmez, E. (2023). Ekomedya okuryazarlığı algı ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Language Academy*, 11(3).
- Griswold, E. (2012). How “Silent Spring” ignited the environmental movement. *The New York Times*, 21, 2012.
- Harness, H., & Drossman, H. (2011). The environmental education through filmmaking project. *Environmental Education Research*, 17(6), 829-849.
- Janpol, H. L., & Dilts, R. (2016). Does viewing documentary films affect environmental perceptions and behaviors? *Applied Environmental Education & Communication*, 15(1), 90-98.
- Karabacak, Z. İ., & Sezgin, A. A. (2019). Türkiye’de dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık. *Türk İdare Dergisi*, 1(488), 319-343.
- López, A. (2014). *Greening media education: Bridging media literacy with green cultural citizenship*. New York: Peter Lang.
- López, A. (2019). Ecomedia literacy. *John Cabot University*. DOI:10.1002/9781118978238.ieml0210
- López, A. (2020). Ecomedia literacy: Educating with ecomedia objects and the ecomediasphere. *Education*, 12, 2.
- López, A. R. (2013). Greening the media literacy ecosystem: Situating media literacy for green cultural citizenship. *Prescott College*.
- Mohammadi, M. K. (2022). Diachronic ecological discourse analysis of imdb. *Facta Universitatis-Linguistics and Literature*, 20(1), 1-15.
- Project Look Sharp (2023). Categories and Sample Questions for Media Decoding. <https://projectlooksharp.org/Resources%202/Key-Questions-for-Decoding%20Dec-21.pdf> adresinden erişim sağlandı.
- Sezgin Büyükalaca, A. A. (2023). Book review: Teaching students to decode the world: Media literacy and critical thinking across the curriculum (Chris Sperry & Cyndy

Scheibe) . *Turkish Journal of Education*, 12 (3) , 158-164 .  
DOI:10.19128/turje.1299712

Sperry, C., & Scheibe, C. (2022). *Teaching students to decode the world: Media literacy and critical thinking across the curriculum*. ASCD.

Topp, K., Thai, M., & Hryciw, D. H. (2019). The role of entertainment in engagement with climate change. *Environmental Education Research*, 25(5), 691-700.

Turner, K., & Freedman, B. (2004). Music and environmental studies. *The Journal of Environmental Education*, 36(1), 45-52.

Wodak, J. (2017). Shifting baselines: Conveying climate change in popular music. *Environmental Communication*, 12(1), 58-70.

**Araştırmacı Katkı Oranı:** Araştırmacılar çalışmaya eşit oranda katkı sunmuştur.

**Destekleyen Kurum/Kuruluşlar:** Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır.

**Çıkar Çatışması:** Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.